

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****MÜSLİM ŞENTÜRK BAŞVURUSU (2)**

Başvuru Numarası : 2019/9279
Karar Tarihi : 3/2/2022

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Hicabi DURSUN
Muammer TOPAL
Recai AKYEL
Selahaddin MENTEŞ
Raportör : Ayhan KILIÇ
Başvurucu : Müslim ŞENTÜRK
Vekili : Av. Güler ÇETİN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun kapsamında verilen tapunun iptali nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 22/3/2019 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.

7. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu 1959 doğumlu olup Kocaeli'nde ikamet etmektedir.

A. Hak Sahipliğinin İptaline İlişkin Süreç

10. Başvurucu, Kocaeli'nin Gölcük ilçesi İhsaniye beldesi Denizevler Mahallesi'nde kâin bir taşınmazın malikidir. Anılan taşınmaz üzerinde iki işyeri, dört konut inşa edilmek üzere 27/6/1994 tarihinde yapı ruhsatı alınmıştır. İnşa edilen binaya ilişkin yapı kullanma izni (iskân ruhsatı) alınmamıştır.

11. 17/8/1999 tarihinde meydana gelen Kocaeli'nin Gölcük ilçesi merkezli depremden sonra düzenlenen 10/9/1999 tarihli hasar tespit raporunda, anılan taşınmaz üzerinde bulunan yapının ağır hasarlı olduğu ifadelerine yer verilmiştir. Raporla ayrıca taşınmazın "yeni inşaat" olduğu saptaması da yer almaktadır.

12. Başvurucu 15/11/1999 tarihli talep ve taahhütname ile 7269 sayılı Kanun hükümleri uyarınca inşaat yardımı yapılması talebinde bulunmuştur. Mahalli Hak Sahibi İnceleme Komisyonunca (Komisyon) yapılan incelemeden sonra 14/5/2000 tarihinde başvurunun hak sahipliği kabul edilerek yeniköy kalıcı konutlarındaki bir konut başvuruca tahsis edilmiş ve söz konusu konutun tapusu başvuruca adına tescil edilmiştir.

13. Sonradan yapılan detaylı araştırma neticesinde başvurunun yıkılan konutunun deprem sırasında inşaat hâlinde olduğu gerekçesiyle 24/4/2007 tarihli işlemle hak sahipliği iptal edilmiştir.

14. Başvurucu bu işleme karşı Kocaeli 1. İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) dava açmıştır. Dava dilekçesinde başvuruca; inşaatın depremden önce tamamlandığını ve 7/5/1999 tarihinden itibaren anılan konutta oturulmaya başlandığını, dolayısıyla hak sahipliğinin iptal edilmesinin hukuka aykırı olduğunu ileri sürmüştür. İdare Mahkemesince 18/5/2011 tarihli kararla dava reddedilmiştir. Kararın gerekçesinde 7269 sayılı Kanun'un 29. maddesine atıfta bulunularak yıkılan, yanan veya ağır hasara uğrayan binalardan ötürü hak sahibi olunabilmesi için afet tarihi itibarıyla bu binaların ikamet etmeye elverişli olması ve inşaat hâlinde bulunmaması gerektiği görüşü izhar edilmiştir. Gerekçede, başvurunun taşınmazın inşaat hâlinde olduğu tespitini içeren 10/9/1999 tarihli hasar tespit raporuna herhangi bir itirazda bulunmadığı hatırlatılmıştır. İdare Mahkemesi ayrıca başvurunun anılan konutta oturduğunu ispatlayan elektrik, su, doğal gaz ve benzeri tüketim faturaları sunmadığını vurgulamıştır. İdare Mahkemesi sonuç olarak başvurunun söz konusu konuta ilişkin olarak deprem öncesi döneme ait faturaları ibraz edemediğini ve konutun inşaat hâlinde olduğuna dair 10/9/1999 tarihli tespiti itiraz etmediğini gözeterek hak sahipliğinin bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır.

15. Bu karar Danıştay Ondördüncü Dairesinin (Danıştay) 27/11/2012 tarihli kararıyla onanmış; karar düzeltme istemi de Danıştayın 30/1/2014 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

16. Başvurucu 8/4/2014 tarihinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurucu 7269 sayılı Kanun kapsamında kabul edilen hak sahipliğinin iptali nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmiştir.

17. Anayasa Mahkemesi başvurunun mülkiyet hakkının ihlal edildiğine 21/6/2017 tarihinde karar vermiştir (*Müslim Şentürk*, B. No: 2014/49/30, 21/6/2017).

Anayasa Mahkemesi başvuru konusunun depremden önce tamamlandığı ve 7/5/1999 tarihinden itibaren anılan konutta oturulmaya başlandığı iddiasını ispatlamaya yönelik olarak konuta taşındığını gösterir nakil ilmtühaberini, belediye tarafından düzenlenen ve su aboneliğinin bulunduğunu gösteren 28/12/1999 tarihli yazıyı, yine Belediye tarafından tanzim edilen ve ihtilaf konusu konutta yapı kullanma izni alınmadan iskân edildiğini belirten bir yazı ile başvuru konusunun değinilen konutta ikamet ettiğini ifade eden 2/9/1999 tarihli muhtarlık yazısını derece mahkemelerine sunduğuna dikkat çekmiştir. Anayasa Mahkemesi ayrıca başvuru tarafından aboneliklerini gösteren belgelerin verilmesi ilgili kamu kurumlarından istendiği hâlde aboneliklere ilişkin bilgi ve belgelerin bulunduğu binaların yıkıldığı gerekçesiyle bunların başvurucuya verilmemesini vurgulamıştır. Anayasa Mahkemesi son olarak dosyada bulunan 10/9/1999 tarihli raporun başvuru konusunun imzasını taşımadığına işaret etmiştir. Tüm bu hususları değerlendiren Anayasa Mahkemesi başvuru konusunun depremden önce anılan konutta oturduğu açık olduğu hâlde derece mahkemelerinin aksi sonuca ulaşmasının bariz takdir hatasına dayandığı kanaatine vararak başvuru konusunun mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi giderim olarak yargılamanın yenilenmesine hükmetmiş ve kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere İdare Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

18. İdare Mahkemesince Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı üzerine yeniden yargılama yapılarak 7/6/2018 tarihli kararlar idari işlemin (hak sahipliğinin iptaline ilişkin işlemin) iptaline karar verilmiştir. İdare Mahkemesi Anayasa Mahkemesinin ihlal kararındaki gerekçelere dayanmıştır.

19. İdare Mahkemesi kararı Dairenin 18/10/2018 tarihli kararıyla onanmıştır. Karar düzeltme istemi ise Dairenin 18/12/2019 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

B. Tapu İptaline İlişkin Süreç

20. Hazine tarafından 15/10/2014 tarihinde başvuru aleyhine Kocaeli 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde (Asliye Hukuk Mahkemesi) tapu iptali ve tescil davası açılmıştır. Dava dilekçesinde, başvuru konusunun hak sahipliğinin 24/4/2007 tarihli işlemle iptal edildiği ve bu işleme karşı Kocaeli 1. İdare Mahkemesinde açılan davanın reddedilerek kararın kesinleştiği belirtilmiştir. Dava dilekçesinde, hak sahipliği kapsamında başvurucuya verilen tapunun iptal edilmesi talep edilmiştir.

21. Başvuru, Asliye Hukuk Mahkemesine sunduğu cevap dilekçesinde hak sahipliğinin iptaline ilişkin işlem için Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunduğunu ve Anayasa Mahkemesinin vereceği kararın neticesinin beklenmesi gerektiğini belirtmiştir.

22. Asliye Hukuk Mahkemesi 21/4/2015 tarihinde davayı kabul ederek başvuru adına kayıtlı olan tapunun iptaline karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, başvuru konusunun hak sahipliğinin iptaline ilişkin işleme karşı açılan davanın İdare Mahkemesince reddedildiği ve bu kararın kesinleştiği vurgulanarak tapunun iptali ile Hazine adına tesciline hükmedilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

23. Başvuru bu karara karşı temyiz yoluna başvurmuştur. Temyiz dilekçesinde başvuru, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunduğunu ve Anayasa Mahkemesinin vereceği kararın neticesinin beklenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Yargıtay 1. Hukuk Dairesi (Yargıtay) 24/10/2018 tarihinde temyiz istemini reddederek Asliye Hukuk Mahkemesi kararını onamıştır.

24. Başvurucu 19/11/2018 tarihinde karar düzeltme yoluna müracaat etmiştir. Karar düzeltme dilekçesinde başvurucu, Anayasa Mahkemesinin 21/6/2017 tarihli ihlal kararı üzerine İdare Mahkemesince yeniden yapılan yargılama sonucu hak sahipliğinin iptaline ilişkin idari işlemin iptal edildiğini belirtmiştir. Ayrıca karar düzeltme dilekçesinde böylece hak sahipliğinin tespit edildiğini ve tapunun iptalinin kanuni dayanağının kalmadığını ifade etmiştir. Yargıtay 7/2/2019 tarihli kararlar, kararın düzeltilmesi sebeplerinden hiçbirinin bulunmadığını belirterek karar düzeltme istemini reddetmiştir.

25. Nihai karar 26/2/2019 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir. Başvurucu 22/3/2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

26. İlgili mevzuat için bkz. *Müslim Şentürk*, §§ 19-28.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

27. Anayasa Mahkemesinin 3/2/2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

28. Başvurucu; İdare Mahkemesinin 7/6/2018 tarihli kararıyla hak sahipliğinin iptaline ilişkin idari işlemin iptaline karar verildiğini, Yargıtayın bilgisine sunduğu hâlde bu hususun dikkate alınmadığını belirtmiştir. Başvurucu, hak sahipliğinin İdare Mahkemesinin iptal kararıyla sabit duruma geldiği hâlde tapusunun iptal edilmesinin mülkiyet hakkını ihlal ettiğini ifade etmiştir.

29. Bakanlık görüşünde, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı üzerine İdare Mahkemesinin hak sahipliğinin iptaline ilişkin idari işlemi iptal ettiği ve söz konusu kararın kesinleştiği vurgulanarak tapunun iptal edilmesi suretiyle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kanunilik koşulunu sağlayıp sağlamadığı değerlendirilirken bu hususun dikkate alınmasının Anayasa Mahkemesinin takdirinde olduğu ifade edilmiştir.

30. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında başvuru formundaki iddiaları tekrarlamıştır.

B. Değerlendirme

31. Anayasa'nın "*Mülkiyet hakkı*" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

32. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Mülkûn Varlığı

33. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyet eden bir kimse, önce böyle bir hakkının var olduğunu kanıtlamak zorundadır. Bu nedenle öncelikle başvurusunun Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca korunmayı gerektiren mülkiyete ilişkin bir menfaate sahip olup olmadığı noktasındaki hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekir (*Cemile Ünlü*, B. No: 2013/382, 16/4/2013, § 26; *İhsan Yurucuoğlu*, B. No: 2013/539, 16/5/2013, § 31). Somut olayda Asliye Hukuk Mahkemesince iptal edilen tapunun başvuru adına tescilli olduğu hususunda tereddüt bulunmadığına göre mülkûn varlığı açıktır.

b. Müdahalenin Varlığı ve Türü

34. Anayasa'nın 35. maddesi ile mülkiyet hakkına temas eden diğer hükümleri birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın mülkiyet hakkına müdahaleyle ilgili üç kural ihtiva ettiği görülmektedir. Buna göre Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin mülkiyet hakkına sahip olduğu belirtilmek suretiyle *mülkten barışçıl yararlanma hakkına* yer verilmiş; ikinci fıkrasında da mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahalenin çerçevesi belirlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında, genel olarak mülkiyet hakkının hangi koşullarda sınırlandırılacağı belirlenerek aynı zamanda *mülkten yoksun bırakmanın şartlarının* genel çerçevesi de çizilmiştir. Maddenin son fıkrasında ise mülkiyet hakkının kullanımının toplum yararına aykırı olamayacağı kurala bağlanmak suretiyle devletin *mülkiyetin kullanımını kontrol etmesine ve düzenlemesine* imkân sağlanmıştır. Anayasa'nın diğer bazı maddelerinde de devlet tarafından mülkiyetin kontrolüne imkân tanıyan özel hükümlere yer verilmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki mülkten yoksun bırakma ve mülkiyetin düzenlenmesi, mülkiyet hakkına müdahalenin özel biçimleridir (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, B. No: 2014/1546, 2/2/2017, §§ 55-58).

35. Başvurucunun tapusunun iptal edilmesi mülkiyet hakkına müdahale niteliği taşımaktadır. Tapunun iptaliyle başvurusunun taşınmaz üzerindeki mülkiyet hakkını yitirdiği gözetildiğinde müdahalenin mülkten yoksun bırakma niteliğinde olduğu anlaşılmıştır.

c. Müdahalenin İhlal Oluşturuş Oluşturmadağı

36. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlandırılabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

37. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabilceği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözetilmesinde bulundurulması gerekmektedir. Anılan madde uyarınca temel hak ve özgürlükler, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaksızın Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlandırılabilir. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için

müdahalenin kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşınması ve ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, § 62). Bu bağlamda öncelikle müdahalenin kanuni dayanağının bulunup bulunmadığı incelenmelidir.

38. Anayasa'nın 35. maddesinin ikinci fıkrasında mülkiyet hakkının ancak kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabileceği belirtilmek suretiyle mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerin kanunda öngörülmesi gereği ifade edilmiştir. Öte yandan temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkelerin düzenlendiği Anayasa'nın 13. maddesinde de *hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceği* temel bir ilke olarak benimsenmiştir. Buna göre mülkiyet hakkına yapılan müdahalelerde dikkate alınacak öncelikli ölçüt, müdahalenin kanuna dayalı olmasıdır. Bu ölçütün sağlanmadığı tespit edildiğinde diğer ölçütler bakımından inceleme yapılmaksızın mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılacaktır (*Ford Motor Company*, B. No: 2014/13518, 26/10/2017, § 49).

39. Müdahalenin kanuna dayalı olması öncelikle şekli manada bir kanunun varlığını zorunlu kılar. Şekli manada kanun, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından Anayasa'da belirtilen usule uygun olarak kanun adı altında çıkarılan düzenleyici yasama işlemidir. Hak ve özgürlüklere müdahale edilmesi ancak yasama organınca kanun adı altında çıkarılan düzenleyici işlemlerde müdahaleye imkân tanıyan bir hükmün bulunması şartına bağlıdır. TBMM tarafından çıkarılan şekli anlamda bir kanun hükmünün bulunmaması hakka yapılan müdahaleyi anayasal temelden yoksun bırakır (*Ali Hüdür Akyol ve diğerleri* [GK], B. No: 2015/17510, 18/10/2017, § 56).

40. Hak ve özgürlüklerin, bunlara yapılacak müdahalelerin ve sınırlandırmaların kanunla düzenlenmesi bu haklara ve özgürlüklere keyfi müdahaleyi engelleyen ve hukuk güvenliğini sağlayan demokratik hukuk devletinin en önemli unsurlarından biridir (*Tahsin Erdoğan*, B. No: 2012/1246, 6/2/2014, § 60). Kanunun varlığı kadar kanun metninin ve uygulamasının da bireylerin davranışlarının sonucunu öngörebileceği kadar hukuki belirlilik taşınması gerekir. Bir diğer ifadeyle kanunun kalitesi de kanunilik koşulunun sağlanıp sağlanmadığının tespitinde önem arz etmektedir (*Necmiye Çiftçi ve diğerleri*, B. No: 2013/1301, 30/12/2014, § 55). Müdahalenin kanuna dayalı olması, müdahaleye ilişkin yeterince erişilebilir ve öngörülebilir kuralların bulunmasını gerektirmektedir (*Türkiye İş Bankası A.Ş.* [GK], B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44).

41. Somut olayda başvuruçunun tapusu, hak sahipliği belgesinin iptal edildiği gerekçesiyle iptal edilmiştir. Diğer bir ifadeyle başvuruçunun tapusunun iptal edilmesinin maddi sebebinin hak sahipliğinin iptal edilmesi oluşturmaktadır. Dolayısıyla başvuruçunun tapusunun iptalinin kanuni dayanağı olabilmesi için hak sahipliğinin hukuka uygun bir işlemle iptal edilmiş olması gerekir.

42. Asliye Hukuk Mahkemesi başvuruçunun hak sahipliğinin iptaline ilişkin işleme karşı açtığı davanın İdare Mahkemesi tarafından reddedildiğini ve bu kararın kesinleştiğini gözeterek söz konusu hak sahipliğine bağlı olarak başvuruçuya verilen tapuyu iptal etmiştir. Başvuruçunun hak sahipliğinin iptaline ilişkin işleme karşı açılan dava İdare Mahkemesince 18/5/2011 tarihli kararla reddedilmiş ve bu karar Danıştay tarafından onanarak kesinleşmiş ise de Anayasa Mahkemesinin 21/6/2017 tarihli ihlal kararı üzerine İdare Mahkemesi yeniden yargılama yapmış ve idari işlemi bu sefer 7/6/2018 tarihinde iptal etmiştir. İptal kararı Danıştay tarafından 18/10/2018 tarihinde onanmış, karar düzeltme istemi 18/12/2019 tarihinde reddedilerek iptal kararı kesinleşmiştir. Böylece başvuruçunun hak sahipliğinin iptaline ilişkin işlemin hukuka aykırı olduğu yargı kararıyla kesinlik kazanmıştır.

43. Başvurucunun hak sahipliğinin iptaline ilişkin işlemin hukuka aykırı olduğu İdare Mahkemesince saptandığına göre bu sebebe dayalı olarak tapunun iptal edilmesinin kanuni dayanaktan yoksun hâle geldiği anlaşılmıştır. Başvurucu, karar düzeltme aşamasında hak sahipliğinin iptaline ilişkin işlemin İdare Mahkemesince iptal edildiği hususunda Yargıtayı bilgilendirdiği hâle Yargıtay bu konuda bir değerlendirme yapmadan karar düzeltme istemini reddetmiş ve böylece mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin giderilmesi fırsatını kaçırmıştır.

44. Bu durumda başvurucunun tapusunun iptal edilmesi suretiyle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kanuni dayanağının bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Varılan sonuca göre müdahalenin meşru bir amacının bulunup bulunmadığının veya ölçülü olup olmadığının değerlendirilmesine gerek görülmemiştir.

45. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

46. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurucunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir. ...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

47. Başvurucu; ihlalin tespit edilmesini ve yeniden yargılamaya hükmedilmesini, ayrıca 300.000 TL maddi, 300.000 TL de manevi tazminata hükmedilmesine karar verilmesini talep etmiştir.

48. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına işaret etmiştir (*Aligül Alkaya ve diğerleri* (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

49. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönüşmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, §§ 55, 57).

50. İhlalin mahkeme kararından kaynaklandığı veya mahkemenin ihlali gideremediği durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya özgülenen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına bağlı olarak yeniden yargılama kararı verildiğinde usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir kararın kendisine ulaştığı mahkemenin yasal yükümlülüğü, ilgilinin talebini beklemeksizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektir (*Mehmet Doğan*, §§ 58, 59; *Aliğül Alkaya ve diğ.leri (2)*, §§ 57-59, 66, 67).

51. İncelenen başvuruda, başvurusunun tapusunun iptal edilmesinin kanuni temelden yoksun olması sebebiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmıştır.

52. Bu durumda mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise bireysel başvuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş, yeniden yargılama kararı verilerek Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Kocaeli 1. Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

53. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılamanın yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

54. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 364,60 TL harç ve 4.500 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 4.864,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının **İHLAL EDİLDİĞİNE**,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kocaeli 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2014/806, K.2015/318) **GÖNDERİLMESİNE**,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 364,60 TL harç ve 4.500 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 4.864,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 3/2/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.